

Тож, економічний аспект співробітництва України та Німеччини сприяє та поглиблює процес євроінтеграції України шляхом залучення інвестицій, веденням нових методів господарства та реорганізацією законодавства. Саме економічна сфера співробітництва формує відносини на партнерських засадах, що в подальшому можуть стати запорукою для процвітання України. Німеччина є для нас надійним партнером в процесі досягнення цієї стратегічної мети.

ЛІТЕРАТУРА

1. Харлан Г. О. Україна в східноєвропейській політиці Федеративної Республіки Німеччина (1990–2014 рр.). Автореферат ... канд. іст. наук / Інститут історії України НАН України. – К., 2016. – 22 с.
2. Кривонос Р. А. Німеччина у структурі європейського співробітництва : дис... канд. політ. наук : 23.00.04 / Р. А. Кривонос ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2002. – 213 арк.
3. Сокол С. М. Місце України в зовнішній політиці Німеччини в Східній Європі на сучасному етапі / С. М. Сокол // Магістеріум. Історичні студії. – К.: Вид-во нац. ун-ту «Києво-Могилянська Академія». □ 2007. – Вип. №28. □ С.55 □ 58.
4. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс] // Посольство України у ФРН. Офіційний веб-портал. – Режим доступу: <http://germany.mfa.gov.ua/ua/ukraine-de/trade>
5. Меркель заявила про бажання Європи продовжувати співпрацю з Росією [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/world/1045809-merkel-zayavila-pro-bajannya-evropi-prodovjувати-sprivratsyu-z-rosieyu.html>
6. Заблоцький М. Українсько-німецькі економічні стосунки: стан та перспективи [Електронний ресурс] / М. Заблоцький // іpress.ua. – Режим доступу: http://іpress.ua/articles/ukrainskonimetski_ekonomichni_stosunki_stan_ta_perspektivi_6549.html
7. Проекти фінансового та технічного співробітництва (Міністерство економічного співробітництва та розвитку) [Електронний ресурс] // Посольство Федеративної Республіки Німеччина Київ. Офіційний веб-портал. □ Режим доступу: http://www.kiew.diplo.de/contentblob/4683180/Daten/6148960/pdf_WZ_

Манзик О.

Науковий керівник – проф. Алексієвець Л. М.

ЧЕСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВІДНОСИНИ: ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА СУЧАСНИЙ ЕТАП

Тема статті є актуальною через низку аспектів, серед яких основними виступають важливість культурних та освітніх взаємовпливів українського й чеського народів, а на сучасному етапі – співпраця України з країнами Вишеградської четвірки та інтеграція у європейське економічне середовище. Питання досліджували такі науковці, як Кіш С. [1], Лавринович О. [2], Наріжний С. [3]

Особливої уваги сучасного дослідника заслуговують культурні впливи, адже саме вони були найбільш вираженими протягом всієї історії відносин українців та чехів. Політичне і культурне зближення припадає на ХІХ століття – час пробудження слов'янської самосвідомості. Саме тоді Карел Гавлічек-Боровський, чеський поет і публіцист, одним з перших заявляє про українців як про окремий народ між Польщею та Росією, а на Слов'янському Конгресі в Празі саме чехи прислухаються до думок щодо політичного представництва українців у польському сеймі. Вплив чеської культури, їхньої суспільної думки того часу на українську інтелігенцію був помітний, це висвітлює діяльність Кирило-Мефодіївського братства. Одному з чеських діячів того часу, Павелу Шафаріку, Тарас Шевченко і присвятив поему “Сретик” [6]; у Празі було надруковано перше повне видання “Кобзаря”. Справжнім „раєм” для видання творів Т. Шевченка в Чехословаччині був період 1919–1944 років, коли Прага стала головним осередком української еміграції [4]. Натомість Шевченкові у 2009 році в Празі встановлено пам'ятник (сприянням української діаспори).

У другій половині ХІХ століття Наукове товариство ім. Т. Шевченка починає співпрацювати із Чеською Академією Наук, членом-кореспондентом якої стає Михайло Грушевський. Володимир Гнатюк, один з кращих учнів автора “Історії України-Руси”, стає членом Етнографічного Чехо-Словацького товариства; Іван Пулюй та Іван Горбачевський викладають у високих школах Праги – це є свідченням становлення не тільки культурних, а й освітніх та наукових зв'язків.

Період між двома світовими війнами також є вагомими для розуміння взаємовідносин Чехії (тоді – Чехословаччини) та України. Активізація взаємовпливів у руслі культури пов'язана багато в чому із політикою відродженої Речі Посполитої, яка негативно ставилась до українських настроїв у середовищі інтелігенції. Тоді ж Український Вільний Університет, сприяннями першого президента Чехословаччини, Томаша Масарика, переноситься з Відня до Праги. Як зазначалося в зв'язку з цим в одному з меморандумів Українського вільного університету (1923 р.), “коли на Великій Україні замовкли святині української науки, а Львів не допустив української молоді до університету, приневолюючи українську науку скритися в підземеллю, ціла українська суспільність звернула свою увагу на Прагу, де силою факту утворилося середовище наукової праці за границею” [5]. Також відомою є Празька письменницька школа, в діяльності якої брали участь Олег Ольжич, Олена Теліга, Євген Маланюк та

інші, які свого часу змушені були емігрувати з території України. Вихідці з теренів колишньої Російської імперії становили тут ядро емігрантів – цьому “посприяв” прихід до влади там більшовиків.

Схожим у розвитку обох держав стає дисидентський рух у 70-90-х роках ХХ століття. Він протиставляв себе в першу чергу стагнації суспільного життя, втручанню держави у життя рядової людини, застарілим соціалістичним ідеалам та радянському політичному впливу. Яскравими представниками були філософ Ян Паточка; поет та автор текстів рок-гурту The Plastic People of the Universe Егон Бонді; публіцист й політик Вацлав Гавел, який згодом став першим президентом Чехії. Діяльність останнього особливо високо оцінена у європейській та світовій спільноті, адже він був одним з тих, хто посприяв підписанню Хартії-77 – програмного документу, який проголошував свободу громадського життя людини в Чехословаччині. В його честь в 2013 році було введено премію, що стосується захисту прав людини – того, чому присвятив своє життя Гавел. В Україні одним з навидатніших громадсько-політичних діячів, вихідцем з середовища дисидентів був В’ячеслав Чорновіл, якому проте не вдалось стати очільником держави.

Особлива тісна співпраця між державами ведеться з вступу в 2004 році країн Вишеградської четвірки в Європейський Союз. Довгий час відносини між державами здійснювались або дуже незначною мірою, або ж лише “на папері”. Як свого часу підмітив Євгеній Кіш, “Україна і Чехія мають реальні шанси на справжню регіональну інтеграцію і активну, дієву співпрацю, про це свідчить існуюча неупереджена дійсність. Для країн Центральної Європи Україна завжди відіграватиме ключову роль через її геополітичне і географічне розташування, а отже, неминучим є співробітництво з нею. Україна є і залишатиметься важливим партнером країн Центральної Європи і її зоною інтересів. Реально перешкоджатиме активізації відносин України з тією ж Чехією лише вона сама. Фактично бездіяльність або імітація співпраці на рівні декларацій поступово приведуть до зменшення ролі і геополітичного статусу України як самодостатньої європейської країни з відповідною економічною і політичною вагою та становлення України як реального об’єкта міжнародних відносин” [1, с.8].

Де-факто, схожості й паралелі в історії, а також спільні проблеми повинні бути фундаментом для співпраці обох народів. Сумною тенденцією є те, що навіть в 19 столітті громадська й наукова спільна діяльність була значно активнішою, аніж у часовому проміжку 1990 – 2000 рр. І наразі проблему стагнації культурно-освітнього середовища можна вирішити тільки культурними взаємозв’язками, серед яких – співпраця не лише вчених, але й студентства. Тому однозначно позитивним є те, що наприкінці 2000-х розпочалась повномасштабна співпраця держав на культурному і на освітньому рівні (серед яких переклад української літератури на чеську мову, ознайомлення з українською музичною культурою, перейняття досвіду чехів у сфері вищої освіти тощо). У жовтні 2008 р. у Львові відбулося підписання двох угод про співпрацю між правничими факультетами Львівського національного університету ім. Івана Франка і Західночеського університету із Пльзеня й між юридичним факультетом ЛНУ ім. Івана Франка та Інститутом держави і права Академії наук Чеської Республіки [3, с.1]. Окрім того, співпрацюють поміж собою ряд технічних та медичних університетів, зокрема, Тернопільський державний медичний університет ім. І. Горбачевського та Карлів університет у Празі [2].

У зовнішній політиці основним напрямком співпраці протягом останніх двох десятиліть була Європа. На початку 2010-х років відбувається певне розходження між Україною і Чехією, адже за правління уряду Віктора Януковича основним напрямком зовнішньої політики була орієнтація на СНД та Росію зокрема (чит. Митний союз). Свого часу в Україні навіть не було представників Чехії (через конфлікт, пов’язаний з наданням політичного притулку Б. Данилишину, міністру уряду Ю. Тимошенко). На сьогоднішній день, після Революції Гідності, Україна кардинально змінила напрям прогресивного поступу і стала ближчою до європейського вектора розвитку. І в цей же час очільником Чехії стає Мілош Земан, який є прихильником проросійських поглядів. Свого часу в Чехії навіть було відкрито посольство ДНР, яке на сьогоднішній день успішно ліквідоване. Прем’єр-міністр країни, Богуслав Сobotка, виступає за інтереси України та неодноразово піднімає питання про підтримку української влади.

Все це говорить про те, що різнобічні погляди на відносини з нашою державою існують і всередині державного апарату Чехії. Думка чеського суспільства більш схожа з поглядами Сobotка, про що свідчить хоча б те, що згідно з опитуваннями, 70 відсотків населення не підтримують антиукраїнських висловів Земана.

Українській та чеській нації необхідно продовжувати взаємовідносини у цьому ж культурному руслі, укріплювати і поживляти економічні зв’язки. Співпраця довгий час знаходилась на одному місці, буквально не розвиваючись, але на сьогоднішній день відкриті усі можливості для її вдосконалення. Чехи є одним з тих народів, на прикладі якого повинна відбуватись повноцінна інтеграція України у сучасне європейське культурне, політичне та економічне середовище.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кіш Є. Центральна Європа в сучасній системі євро регіональної інтеграції / Євгеній Кіш – Ужгород: Ліра, 2008. – 440 с.
2. Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Чехією. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://czechia.mfa.gov.ua/ua/ukraine-czechia/culture>

3. Лавринович О. Українсько-чеська співпраця / Олександр Лавринович // Каменяр. – 2008. – № 7. – С. 1.
4. Наріжний С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції між двома світовими війнами / Степан Наріжний – Прага, 1942. – 372+ССХХХІІ с. Друге репринтне видання: Острог, 2008.
5. Український В. Університет в Празі. — Т.1 — 108 с.
6. Шевченко Т. Єретик / Тарас Шевченко // Зібрання творів: У 6 т. — К., 2003. — Т. 1: Поезія 1837-1847. — С. 287-296.

Лемішко М.

Науковий керівник – проф. Алексієвець Л. М.

НАТО ТА ЄС: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ

Питання створення сильної країни, та держави, є одним із найвагоміших, як у теоретичному полі, так практичній площині сьогодення. Безпека – головний чинник, який, як і колись, так тепер, потрібний для людей. Оборона держави – це річ, на якій неможна зекономити, вона ніби огорожа, яку ми будемо перед тим, як на даній території побудувати будинок. Навколо оборони, як пишуть військові аналітики, повинна формуватися вся економіка держави. Більше того, її потрібно розвивати у співробітництві з військовим, науково-технічним потенціалом інших як провідних країн, так і наших сусідів. Історично склалося так, що сьогодні жодна країна світу не може гарантувати свою безпеку власними силами. Можливо тільки наблизитися до рівня лідера у гонці озброєнь, але для цього потрібні неабиякі кошти і природні ресурси, які на даний момент, є не для всіх доступними, зокрема, не для України.

Свого часу, брак власних ресурсів та науково-технічної бази зумовлював і країни Європи до своєрідного пошуку «тимчасових союзників», можливості й ресурси яких можна використати у своїх інтересах [1, с. 779]. Таким союзником цього регіону були народи Європейської спільноти, серед яких як провідні – країни, так і сусіди держав, які згодом доєдналися до НАТО та ЄС. Ці організації мають стратегію розвитку шляхом збільшення сфер впливу у всьому Європейському регіоні. У таких країнах проводиться широке реформування, розширюються економічні та торговельні зв'язки, відповідно, зменшується кількість країн, які б зазіхали на їхню територіальну цілісність – відбувається усебічний розвиток в оборонному, а також у суспільно-політичному житті. Це було, є і буде актуальним для держав усього світу, зокрема, для України. Але є й інша сторона медалі, яку потрібно означити. Нею є взаємна користь щодо вступу України до європейської сім'ї. Як нас сприймають, яку передбачають вигоду вступу України до НАТО та ЄС? Цей погляд на проблему зможе дати пояснення тим 19% респондентів, які не визначилися щодо перспективи вступу до ЄС та НАТО, згідно з опитуванням соціологічної групи «Рейтинг» [2].

Отож, метою даної статті є розгляд питання вступу України до НАТО та євроінтеграція до самого альянсу та Європейського Союзу. Які перспективи розвитку чекають на них після входження України, чи вигідно це їм?

Зазначено, що вони мають стратегію власного розвитку шляхом збільшення сфер впливу у Європейському регіоні. З початку заснування НАТО зобов'язались підтримувати мир безпосередньо в Європі та за її межами. Отже, Європа широко зацікавлена в залученні України до оборонної та політико-економічної співпраці. За інших умов може співпрацювати один з грубих принципів – «Хто не з нами, той проти нас». Так чи інакше, Україна, попри її великий і різноманітний природно-ресурсний потенціал та високу науково-технічну базу, не зможе самостійно повноцінно функціонувати, вже не говорячи про її розвиток на світовій арені. Відповідно, вона шукатиме цих співпраць та згодом зможе виступити конкурентноспроможною Європі. Це найперша і найважливіша причина взаємовигідного об'єднання України з країнами Європи. Але існує певний нюанс – однією з основних позицій політики Європейського Союзу є необхідність згоди всіх країн-членів для прийняття рішення. У випадку з можливим членством України, деякі з них мають сумніви. А саме, Франція та Італія, позиція яких впливає на внутрішню політичний розкол всередині них самих. Сельвіо Берлусконі давав дипломатичні сигнали на те, що готовий підтримати євроінтеграційні прагнення України, а його політичний опонент Романо Проді заявив, що перспективи України вступу до Європейського Союзу такі самі, як і в Новій Зеландії [3].

Попри невпевненість деяких країн щодо вступу України, двосторонні зв'язки розвивались і розвиваються історично. За ініціативою Європи, Україна широко втягувалася в питання зміцнення безпеки та оборони в рамках НАТО та економіко-політичного співробітництва в Євросоюзі. На даний час є багато узагальнюючих та монографічних праць, статей, захищено ряд дисертацій в рамках питання двосторонніх відносин України з НАТО та ЄС. Ними займалися такі вітчизняні дослідники: С. Федуняк, Я. Тимків, О. Полторацький та О. Томашевич, Л. Чикаленко, А. Шевченко та інші [4]. Автори зосереджували увагу на позитивному впливі реформ в Україні, вихід її на новий рівень економічних і політичних відносин у світі. Вони розглядали питання часу, яке витратить Україна для того, щоб стати повноцінним членом Європи, де зазначали, що дати відповідь на це повинна сама Україна, так само як і повинна визначити інтенсивність нашої євроатлантичної інтеграції. Досить вдало наголосив Мішель Дьоре: «В Україні потрібно подолати одну з основних проблем - наявність бажання здійснювати конкретні дії чи реформи» [5, с. 19].

Так, питання євроінтеграції розпочалось із здобуттям України незалежності, від якого відбувалося